

آشنایی با: کمیته کنترل کیفیت سازمان حسابرسی

مهدی شلیله

تاریخچه تشکیل کمیته

با تشکیل سازمان حسابرسی، تعداد شرکتهایی که به وسیله سازمان مورد حسابرسی قرار می‌گرفت به بیش از ۲۰۰۰ شرکت رسید، که کار حسابرسی آنها را ۶۰ نفر از مدیران سازمان، برنامه ریزی و انجام می‌دادند. به کارگیری معیارهای متفاوت در ارائه نظرات حرفه‌ای مدیران حسابرسی، سازمان را با نظرات مختلف و بعضاً ناهماهنگ نسبت به پیشنهاد ارتقای سرپرستان ارشد و مدیران حسابرسی مواجه ساخت، به طوری که طبق سوابق موجود، واحد کنترل کیفیت از اواخر سال ۱۳۶۹ تشکیل شد و اولین وظیفه آن بررسی پرونده‌های حسابرسی مدیران معرفی شده جهت ارتقا به گروه ۱۹ و اعلام نتایج آن به کمیته ترفیعات و مدیریت عامل سازمان بود.

در پی آن، بررسی پرونده‌های حسابرسی مدیران معرفی شده از سوی عضو هیئت عامل جهت ارتقا به گروه ۲۰ نیز جهت بررسی دو فقره پرونده حسابرسی انجام شده با مدیریت آنها، به مدیریت کنترل کیفیت واگذار شد و قرار شد نتایج بررسیها توسط مدیریت کنترل کیفیت به کمیته ترفیعات و سپس به هیئت عامل گزارش شود. سپس هیئت عامل سازمان تشکیل کمیته‌ای را که بتواند با معیارهای یکنواخت سنجشهای لازم را انجام دهد، ضروری تشخیص داد و به موجب بند ۸ صورتجلسه مورخ ۱۳۷۰/۷/۱۴ مقرر شد به منظور کنترل کیفیت امور حرفه‌ای سازمان در جهت ارتقای سطح کیفی امور «کمیته کنترل کیفیت» به ریاست آقایان علی ناهید عضو هیئت عامل و سیامک جوانبخت به عنوان

مدیریت کنترل کیفیت و ابراهیم نعمت پژوه مدیر ارشد سازمان تشکیل شود. ضمناً مقرر شد که دستورالعمل اجرایی کمیته کنترل کیفیت ظرف مدت ۳ ماه توسط کمیته تنظیم و برای تصویب نهایی به هیئت عامل ارائه شود. اعضای یادشده برای مدت ۲ سال انتخاب شدند و در پی آن، دستورالعمل نحوه اجرای وظایف کمیته کنترل کیفیت سازمان در جلسه مورخ ۱۳۷۰/۹/۱۰ به تصویب هیئت عامل سازمان رسید. به موجب این دستورالعمل، وظایف کمیته به شرح زیر تعریف شده است:

۱- بررسی پیشنهاد مدیریت کنترل کیفیت در زمینه سیاستهای کلی کنترل کیفیت کارها و تنظیم و ارائه پیشنهاد نهایی به هیئت عامل سازمان جهت تصویب،

۲- بررسی برنامه سالانه مدیریت کنترل کیفیت در زمینه ارزیابی کارها و ارائه پیشنهاد نهایی به هیئت عامل سازمان جهت تصویب،

۳- بررسی روش کار پیشنهادی مدیریت کنترل کیفیت و ارائه پیشنهاد نهایی به هیئت عامل سازمان جهت تصویب،

۴- بررسی و تصویب فرمها، چک لیستها و جداول پیشنهادی مدیریت کنترل کیفیت جهت ارزیابی کارها،

۵- تعیین اولویت در خصوص موارد ارجاع شده به کمیته کنترل کیفیت،

۶- بررسی نتایج حاصل از ارزیابی انجام شده توسط مدیریت کنترل کیفیت و ارائه نظر نهایی کمیته به هیئت عامل سازمان،

۷- انتخاب مدیران واجد شرایط همکاری با مدیریت کنترل کیفیت از میان افراد پیشنهادی مدیریت مزبور،

۸- تعیین نحوه انجام سایر امور ارجاع شده از طرف هیئت عامل سازمان،
۹- هماهنگی و همکاری با سایر کمیته های حرفه ای.

جایگاه و ساختار مدیریت کنترل کیفیت

مدیریت کنترل کیفیت به موجب نمودار تشکیلات سازمان حسابرسی مصوب شهریورماه ۱۳۶۷ مشابه مدیریت تدوین استانداردها، مدیریت بررسیهای فنی و حرفه ای و مدیریت آموزش و تحقیقات، زیر نظر هیئت عامل سازمان قرارداد شد و ساختار آن متشکل از یک نفر به عنوان مدیر ارشد و ۳ نفر مدیر کنترل کیفیت بود.

لیکن در نمودار تشکیلات جدید سازمان که در آبان ماه ۱۳۸۳ به تصویب رسید مدیریت کنترل کیفیت به همراه مدیریتهای پیشگفته (تدوین استانداردها، بررسیهای فنی و حرفه ای، آموزش و تحقیقات) زیر نظر معاونت فنی سازمان قرار گرفت.

به موجب طرح طبقه بندی مشاغل سازمان (مصوب سال ۱۳۶۷) وظایف مدیریت کنترل کیفیت به شرح زیر تعیین شده است:

- پیشنهاد سیاستهای کلی کنترل کیفیت به مراجع ذیصلاح جهت تصویب،
- انجام کنترلهای لازم جهت ارزیابی کیفیت امور حسابرسی، بازرسی، خدمات مالی و سیستم در واحدهای سازمان،
- ارائه گزارشهای لازم در مورد نتایج ارزیابی کیفیت به همراه پیشنهاد های لازم جهت اصلاح امور به مراجع ذیصلاح سازمان،
- انجام سایر امور ارجاع شده از طرف مراجع ذیصلاح سازمان.

تهیه چک لیست بررسی پرونده ها

کمیته کنترل کیفیت به منظور رسیدن به اهداف خود جهت تعیین سطح کیفی پرونده های حسابرسی و به منظور استفاده از ابزاری جهت سنجش هماهنگی و یکنواختی، چک لیستی را تهیه کرد که چک لیست مزبور در تاریخ ۱۳۷۷/۲۹ به تصویب هیئت عامل رسید.

چک لیست مزبور به رغم تغییرات محدودی که در سالهای بعد در آن انجام شد، همچنان در حال حاضر نیز ابزار اصلی تعیین امتیاز و طبقه بندی پرونده های مورد بررسی کمیته کنترل کیفیت است. لازم به توضیح است که کمیته کنترل کیفیت همواره در بررسی

پرونده های حسابرسی به کلیت نتایج حسابرسی توجه داشته و «مجموعه پرونده های حسابرسی» را به عنوان یک محصول کار حسابرسی که گزارش حسابرسی از آن منتج می شود مورد توجه قرارداد شده است. با این دید، کمیته کنترل کیفیت وارد تعیین امتیاز برای هر یک از افراد گروه حسابرسی نمی شود.

نتایج بررسی پرونده های حسابرسی در سالهای ۱۳۷۹ لغایت سال ۱۳۸۳ نیز حاکی از رشد کیفیت پرونده های حسابرسی در حد انتظار تا ۵۵ درصد بوده است

نتایج فعالیت کمیته

با اهداف تعیین شده فوق، کمیته کنترل کیفیت فعالیت خود را آغاز کرد و نتایج بررسی کارها حاکی از در حد انتظار قرار گرفتن ۵۰ الی ۶۰ درصد پرونده های مورد رسیدگی از طرف اشخاص حقیقی و همچنین ۷۷ الی ۸۳ درصد پرونده های مورد رسیدگی توسط سازمان طی سالهای ۱۳۷۰ الی ۱۳۷۴ بوده است.

فعالیت های کمیته از اواخر سال ۱۳۷۵ تا اواخر سال ۱۳۷۸ عمدتاً به دلیل برخی نارساییها، مشکلات و محدودیتهایی که رفع آنها عمدتاً خارج از توان مدیریت سازمان بود و همچنین افزایش حجم کارهای اجرایی بسیار محدود شد و طی این سنوات گزارشی از عملکرد کمیته کنترل کیفیت تهیه و صادر نشده است.

در اواخر سال ۱۳۷۸ با تاکید مدیریت عامل وقت سازمان، مقرر شد که کمیته مجدداً فعالیتهای گذشته خود را به صورت موثر آغاز کند. لذا با استفاده از مجموعه گزارشهای صادر شده تا آن تاریخ و تجارب گذشته برگرفته از صورتجلسه های کمیته، گزارش مبسوطی از مقایسه عناصر کنترل کیفیت در سطح موسسات حسابرسی، و در سطح هر کار طبق استانداردها و آنچه در سازمان

کمیته کنترل کیفیت همواره در بررسی پرونده‌های حسابرسی به کلیت نتایج حسابرسی توجه داشته و مجموعه پرونده‌های حسابرسی را به عنوان یک محصول کار حسابرسی که گزارش حسابرسی از آن منتج می‌شود مورد توجه قرار داده است

اولین مورد آن تصویب بررسی مجدد پرونده‌های پایین تر از حد انتظار با حضور مدیر فنی یا شخص حقیقی مربوط در کمیته بود (بند ۱ صورتجلسه مورخ ۱۳۷۴/۶/۱). این نحوه عمل به دلیل صرف وقت بسیار زیاد و نرسیدن به نظر قطعی در برخی از موارد، حداکثر تا یک سال ادامه یافت و به علت اینکه نتایج مثبت قابل انتظار تحقق نیافت، این نحوه بازبینی معوق ماند. در شروع دوره اخیر کمیته کنترل کیفیت نیز عمدتاً نتایج پرونده‌های پایینتر از حد انتظار با اعلام رئوس اشکالات و نواقص پرونده به صورت غیررسمی توسط مدیر و مدیر ارشد و یا اعضای ذیربط کمیته با مدیریتهای واحد حسابرسی مربوط دنبال شد و سرانجام در جلسه ۱۹ مرداد ۱۳۸۳ کمیته، مقرر شد که رئوس این گونه اشکالات و نواقص پرونده‌های حسابرسی به صورت مکتوب و رسمی و پس از طرح در جلسه کمیته به عضو هیئت عامل ذیربط گزارش شود.

اعلام نتایج بررسی پرونده‌های حسابرسی در سالهای قبل عمدتاً همزمان با انتشار گزارشهای کمیته به هیئت عامل یا به منظور اعلام اسامی اشخاص حقیقی صورت می‌گرفت لیکن در حال حاضر با توجه به نیاز امتیازات کنترل کیفیت در محاسبات حقوق و مزایای همکاران، این اطلاعات براساس پیشرفت کار کمیته و به صورت سه ماهه در اختیار هیئت عامل قرار می‌گیرد و سعی شده است که امتیازات پرونده‌های حسابرسی هر سال تنها در محاسبات حقوق و مزایای همان سال موثر واقع شود و امتیازات قبلی به تدریج و همزمان با پیشرفت کار کمیته از محاسبات سال بعد حذف می‌شود.

وجود داشت تهیه و به هیئت عامل داده شد. در پی گزارش مزبور، به موجب مصوبه هیئت عامل در تاریخ ۱۳۷۸/۱۱/۱۷ قرار شد در خصوص تاثیر امتیاز کنترل کیفیت در محاسبات حقوق و مزایا بررسی لازم انجام گیرد و پیشنهادهایی جهت تعدیل آیین نامه مربوط ارائه شود که طرح این موضوع اولین قدم جهت دخالت امتیاز کنترل کیفیت در سیستم محاسبه حقوق و مزایا بود. نتایج بررسی پرونده‌های حسابرسی در سالهای ۱۳۷۹ لغایت سال ۱۳۸۳ نیز حاکی از رشد کیفیت پرونده‌های حسابرسی در حد انتظار تا ۵۵ درصد بوده است.

لازم به توضیح است که با توجه به فزونی حجم کارهای ارجاع شده به اشخاص حقیقی در این سالها و برخی محدودیتهای درون سازمانی و به لحاظ اهمیت و توجه به نحوه انجام کار توسط اشخاص حقیقی، عمده فعالیت کمیته طی سالهای ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۲ به بررسی پرونده‌های اشخاص حقیقی معطوف گردید و از ابتدای سال ۱۳۸۳ با حذف ارجاع کار به اشخاص حقیقی در سازمان، مجدداً بررسی پرونده‌هایی که توسط کارکنان سازمان انجام شده بود، در دستور کار کمیته قرار گرفت.

مدیران و اعضای کمیته

اعضای کمیته کنترل کیفیت در سازمان حسابرسی از بدو تاسیس تاکنون به شرح زیر بوده‌اند:

مدیر ارشد کنترل کیفیت:			
آقای غفاری	از تاریخ	۱۳۷۷/۵/۲۵	تا تاریخ حاضر
مدیر واحد کنترل کیفیت:			
آقای الماسی	از تاریخ	۱۳۷۹/۸/۱	تا ۱۳۸۱/۱۷
آقای طاعی	از تاریخ	۱۳۸۱/۱۰/۲۹	تا تاریخ حاضر

چگونگی اعلام نتایج حاصل از بررسی پرونده‌های حسابرسی

یکی از موضوعهایی که همواره مورد بحث اعضای کمیته بوده، چگونگی اعلام نتایج و دریافت نظرات مدیریتهای ذیربط در رابطه با مصوبات کمیته بوده است. بدین منظور نظراتی مطرح شد که